

resp. het recht op geheim bij gerechtelijke interventie en het recht op geheim bij hulpverlening op vraag van de jongere; twee boeiende onderwerpen, interessant weergeven, maar naar onze mening marginale thema's op een studiedag over rechten en plichten van jongeren.

Bij lectuur van de verslagen van de onderscheiden werkgroepen dringt de vraag naar de zinvolheid van de neerslag van het colloquium in een publieke uitgave zich verder op. De leek mist in het boek de noodzakelijke basisinformatie. De problematiek 'rechten en plichten van jongeren' wordt weinig systematisch behandeld.

We beseffen tijdig dat we verkeerde verwachtingen koesteren. De getrouwe weergave van een colloquium kan niet resulteren in een uitgave waar de behandelde problematiek systematisch en in al zijn aspecten besproken wordt.

De neerslag van een colloquium in boekvorm biedt op zich heel wat maatschappelijke en – op termijn – historische relevantie, in casu: hoe denken – dachten anno 1980 – basiswerkers en deskundigen – over rechten en plichten van jongeren? Daar ligt de relevantie van deze uitgave en vanuit die optiek is de lectuur van het boek interessant.

Annelies De Meyer

Agence nationale pour le développement de l'éducation permanente.

La formation dans les prisons.

Ouvrage collectif coordonné par J. G. Meilhac, Paris 1980, 204 p.

Dit werk is de weergave van vormingsprojecten die sinds 1974 in de Franse penitentiare wereld plaatsgrijpen. Om verschillende redenen is dit een merkwaardig verslag geworden.

De auteurs, en dit is een brede waaier van personen of vertegenwoordigers van groepen, die aan vormingsactiviteiten deelnemen of er professioneel mee te maken hebben hanteren een ruime conceptie van vorming die openstaat voor en rekening houdt met de heterogene samenstelling van de gevangenispopulatie, de bewaardersgroep en de verschillen in functionering van de instelling. Men demythologiseert hiermee de opvatting alsof er een ideale vorming zou bestaan.

Door de historische evolutie en rethoriek weer te geven (deel 1) waar in algemene beginselverklaringen de opleiding telkens wordt opgenomen maar zelden in zijn volledigheid wordt uitgevoerd, wordt de lezer de illusie ontnomen dat de huidige initiatieven de perfecte vervulling zouden zijn van lang gekoesterde dromen. Men benadrukt dat de recente inspanningen aansluiten bij bredere sociale bewegingen, enerzijds de wetgeving op de permanente vorming en anderzijds de penitentiare hervormingen van 1975 die grotendeels tot stand kwamen naar aanleiding van de gevangenisoprust en opstanden. Er wordt een profiel geschetst van de gedetineerde (kwantitatief en kwalitatief) in zijn opsluitingssituatie, die meer dan de bewaarder van de aangeboden mogelijkheden gebruik maakt, maar dan gemotiveerd door wellicht andere dan de officieel verwachte doelstellingen. Er wordt tot slot de nadruk gelegd op de noodzaak voor de opleider om zijn competenties en verwachtingen te doen aansluiten bij zowel de beperkte mogelijkheden van de setting als de voorschoolse ervaringen van de gedetineerde. Op die manier wordt de lezer voorbereid op de balans die een precair

evenwicht zal vertonen tussen de geleverde inspanningen en de bekomen resultaten.

De huidige stand van zaken in de opleiding van de penitente ambtenaren wordt wel vermeld maar de meeste aandacht gaat naar de beschrijving van de vormingsactiviteiten voor gedetineerden, hoewel benadrukt wordt dat beide ondernemingen tegelijkertijd dienen plaats te grijpen.

Voor de inrichting van de concrete initiatieven (deel 2) werd samengewerkt met het ministerie van nationale opvoeding – dienst volwassenenvorming – die haar ervaringen onder vorm van pedagogische technieken en van personeel hiervoor ter beschikking stelde. Men schetst de moeilijkheden en obstakels, het onthaal in de diverse instellingen en geeft een overzicht van de programma's in de verschillende gevangenissen.

Achtereenvolgens werden de projecten besproken die plaats hadden in:

- Marseille, reïntegratieprogramma voor jonge veroordeelden
- Aimeins, beroepsopleiding
- Douai, beroepsopleiding en algemene vorming onder een regime van halve vrijheid
- Orléans, professioneel, sociale vaardigheden en lichamelijke training voor vrouwelijke veroordeelden
- Poissy, beroepsopleiding in metaal – administratie – horecasector
- Een polyvalent opleidingsprogramma voor immigranten in verschillende Franse gevangenissen.

In het derde en laatste deel hebben de samenstellers een lovenswaardige poging gedaan om allerlei personen en instanties aan het woord te laten over hun opvattingen betreffende de vorming. We vermelden: de penitente diensten, het ministerie van nationale opvoeding, de universiteiten, rechters, de nationale school voor de magistratuur, syndicaten en leraars die de vorming effectief realiseerden. In de weergegeven standpunten komt duidelijk naar voor dat criteria voor succes en falen, het geloof in de doeltreffendheid, de variëteit van belangen en de voorwaardelijke haalbaarheid verschillend geëvalueerd worden en in die zin kunnen ze ook beschouwd worden als een werkelijkheidsgetrouwe weerspiegeling van de complexiteit van het opzet en van de gemengde verwachtingen die errond bestaan.

Hoger zegden we dat dit een merkwaardig verslag is waarvan de lezing sterk aanbevolen kan worden en dit om volgende redenen.

– De auteurs hebben zich niet tevreden gesteld met een summere weergave van hun projecten. Er werd veel zorg besteed aan de situering van hun initiatieven in het gangbare penitente denken. De verwijzingen naar de geschiedenis van de opleiding en de analyse van de huidige situatie in de Franse gevangenissen illustreren dit.

– De initiatiefnemers plaatsen hun opleiding in nauwe relatie met de belangen van de bewaarders en met de functionering van de instellingen.

De gevarieerde vormgeving, de verschillen in onthaal en de nadruk voor de opleiders zich aan te passen aan de specificiteit van de gevangenisinstelling wijzen erop dat men niet amateuristisch tewerk ging.

– Opvallend is dat men voor de realisatie van deze vorming beroep doet op niet penitente instanties maar op professionele opleiders die ervaring hebben

met opleiding van volwassenen in het kader van programma's verzorgd door het ministerie van nationale opvoeding.

– De auteurs hanteren een kritisch evaluerende houding tegenover hun projecten zodat de lezer heel wat te weten komt over de hindernissen waarmee men in de uitvoering van analoge initiatieven moet rekening houden.

Als besluit kunnen we stellen dat dit verslag een witte raaf is in de publicaties die over het penitentiair systeem verschijnen. Wars van utopieën en zich niet tevreden stellend met de zoveelste diagnose van immobilisme illustreert het concrete modaliteiten en wegen voor actie. Het bescheiden maar reëel objectief dat de initiatiefnemers zich stelden is daarmee alleszins bereikt.

Het is tevens een goede zaak dat deze ervaringen gepubliceerd werden, het ontbreekt de criminologische literatuur aan zulke actierapporten zodat het minste dat van dit boek kan gezegd worden is dat het beantwoordt aan een reële behoefte.

Wim Depreeuw